

12 **Kultura**

Sreda, 24. 6. 2020

LITERATURA

Spreminjati svet ltn.

Festival angažiranega pisanja ltn., že četrti zapored, bo v soboto ponovno zavzel Vodnikovo domačijo v Šiški.

Festival angažiranega pisanja ltn., ki ga je časovno nekoliko prestavila pandemija, tudi letos vztraja pri svojih smernicah. »V času družbenega vrenja in izoliranosti so nas knjige povezovale in predstavljale pomembno oporo in uteho. S festivalskimi dogodki na spletu, internetnimi sestanki in pogovori smo skušali držati ritem navidezne normalnosti. A verjamemo v družjenje, v izmenjavo mnenj in ker vztrajamo pri iskanju možnosti drugačne družbe, smo se odločili, da se kljub vsem oviram tudi letos srečamo v živo,« so zapisali mladi organizatorji, povečini dijaki in študentje.

Menjalnica misli

V soboto tako tradicionalno vabijo v Vodnikovo domačijo, in sicer že na zajtrk, s pesnico in prozaistko **Ano Svetel**, ki je nedavno izdala zbirko kratke proze *Prevozi*, ter gledališkima ustvarjalcema **Žigo Divjakom** in **Katarino Morano**.

Popoldne bo zaznamoval pogovor o literaturi in aktivizmu s kresnikovo nominiranko **Suzano Tratnik**, nekdanja generalna direktorica policije **Tatjana Bobnar**, direktorica Inštituta 8. marec **Nika Kovač** in kognitivna znanstvenica **Zarja Muršič** pa bodo predavale o tem, ali je literatura podlaga za družbeno spremembo.

Pod večer se bodo lahko obiskovalci zbrali ob menjalnici poezije, kjer si dijaki svoje pesmi izmenjajo z uveljavljenimi slovenskimi pesniki. Prisluhniti pa bo mogoče tudi članom programskega odbora festivala, ki so v pismih odprli družbeno, politična in osebno intimna vprašanja. Odgovore pa iskali pri ljudeh, ki jih navdihujejo. Za piko na i bo z zaključnim koncertom poskrbel dvojec *Umetnost misli*. x **šum**

ARHEOLOGIJA

Ladja iz rimskih časov

Znani hrvaški podmorski raziskovalec **Velimir Vrzic** je v morju ne daleč od otoka Krka našel potopljeno ladjo iz časov rimskega cesarstva. Ob ostankih ladje so v pesku tudi številne amfore, ki naj bi bile z območja severne Afrike in Bližnjega vzhoda. Prve ocene kažejo, da so amfore iz četrtega stoletja. Z naknadnimi raziskavami bo mogoče ugotoviti trgovske poti in tovor ladje, ki nedotaknjena leži v pesku in blatu.

Vrzic je o najdbi obvestil tudi pristojne službe hrvaškega ministrstva za kulturo, da bi sprožili vse potrebne ukrepe za zaščito ladje in amfor pred morebitnimi roparji. Po končnih arheoloških raziskavah najdišča bodo najdene predmete shranili v reškem muzeju. x **sta**

VSAK DRUGI MESEC

razvedrilo
modro

DNEVNIK

STRIP

Nihče od nas ni čistokrven

O tem, kako smo Slovenci postali narod, je dr. Andrej Pleterski z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU napisal že vrsto resnih knjig. V zadnji, *Kdo smo: zgodovina slovenstva*, pa se je tega področja lotil na bolj poljuden in humoren način ter skozi stripovske ilustracije, ki so delo Janje Rihter.

Ingrid Mager

Dr. Andrej Pleterski z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU je nedavno izdal prvo etnogenezo v stripu, in sicer *Kdo smo: zgodovina slovenstva*; za risbo je poskrbel **Janja Rihter**. Za Pleterskega je takšna knjiga prvenec in poskus, kako podružljati strokovne ugotovitve. Strokovnjaki znano komunicirati drug z drugim, analizirati raziskave, smisel pa je, da ima kaj od tega tudi širša javnost. Vedenja, kako to znanje prenesti med ljudi, pa v resnici sploh nimamo.

Iščoč ilustratorja

Knjigo je avtor spisal v petih letih, nato pa jo je za kar 20 let odložil, ker je tako dolgo iskal ilustratorja. Ustvariti je bilo namreč treba več kot 200 ilustracij in marsikateri ilustrator je na določeni točki obupal. Dokler tega likovnega podviga ni opravila **Janja Rihter**. Pleterski ji je pripravil scenarij za ilustracije, povsem njena domislica pa so drobne živali in njihovi odzivi. Njena je tudi čustvena dimenzija likov, ki jih oživi na zelo minimalističen način. Besedilni in slikovni del zdaj tvorita celoto; navkljub določenim pripombam recenzentov pred objavo avtor knjige ni več veliko spreminjal ali dopolnjeval, saj bi bilo treba spreminjati tudi ilustracije.

Pleterski svoje delo primerja s stripom Asterix in Obelix: »Na neki na-

Ko so Slovani prišli sem, niso prišli v prazen prostor, tako da smo tudi dediči vseh, ki so bili tu.

Andrej Pleterski

Nacionalizem je ob zgodovinskih dejstvih pogosto v stiski. © Janja Rihter in ZRC SAZU

Andrej Pleterski: Razlag svojih ilustracij ne podajam, lahko pa omenim eno podrobnost: v eni od njih se skriva izjava, za katero bralec morda ne ve, da jo je izrekel kardinal Rode: Če bi bili Slovenci boljši katoliki, bi bili tako srečni, kot so Španci. © Janja Rihter in ZRC SAZU

čin je podobna poanta, ker sta avtorja stripa v ta lika vgradila življenjske situacije iz sodobnega in polpreteklega časa. Pred leti sem v Franciji naletel na izjemno debelo knjigo, ki je bila samo komentar k prvim zvezkom tega stripa, recimo, katerega politika karikira določena ilustracija. Sam razlag svojih ilustracij ne podajam, lahko pa omenim eno podrobnost: v eni od njih je izjava, za katero kardinal Rode: Če bi bili Slovenci boljši katoliki, bi bili tako srečni, kot so Španci. »To danes morda zveni ne navadno, a ko je bil kardinal Rode še nadškof v Ljubljani, je bil poln udarnih izjav, tudi o tem, kako smo po njegovem mnenju Slovenci zadrti. Danes bi taka izjava potrebovala daljši komentar, in takšnih zgodbic je v knjigi kar veliko. Moj namen je torej, da ljudje te stvari iz knjige vzamejo kot miselne orehe, potem pa naj jih malo trejo.«

Govoriti o slovenstvu

Govoriti o slovenstvu, narodnosti, narodu je lahko tudi zelo spolzko po-

V osemdesetih letih so si denimo zagnani rodoljubi prizadevali prepričati Slovence, da so na današnjem slovenskem ozemlju neposredni potomci prazgodovinskih Venetov, pravzaprav Slovencev, zato naj ne bi imeli ničesar skupnega z narodi nekdanje Jugoslavije.

Andrej Pleterski

pulacije, ki je tu že zelo dolgo, in nedvomno so prisotni tudi geni, ki so sem prišli v prvem tisočletju našega štetja. To lahko povežemo s prihodom Slovanov. Na našem ozemlju nihče ni čistokrven, medtem ko smo si kot celota genetsko najbližji s Slovaki, kar se ujema tudi z jezikovno podobo. x

Knjiga *Kdo smo: ilustrirana zgodovina slovenstva* je v elektronski in obliki PDF v prostem dostopu dosegljiva na internetni strani založbe.

Verske dileme Slovencev so še kako žive tudi danes. © Janja Rihter in ZRC SAZU